

30 ביולי, 2003

דחוף ביותר !

לכבוד
חברי הכנסת ה-16
באמצעות פקס

שלום רב,

הנדון : הצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003

היום אישרה ועדת הפנים של הכנסת את הבאת הצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 בפני מליאת הכנסת לקריאה שניה ושלישית. ככל הידוע לנו הכוונה הינה להביא את הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית עוד הערב. אי לכך אנו מתכבדים לפנות אליך על מנת להביא לידיעתך את אי החוקיות הקיצונית של החוק המוצע ולבקשך להצביע נגד הצעת חוק זו, והכל כפי שיפורט לדלקמן:

1. החוק המוצע שולל באופן מוחלט את שקול הדעת של שר הפנים במתן מעמד בישראל פלסטינים שנישאו לאזרחי ישראל. הוא מונע באופן מוחלט הגשת בקשות לקבלת מעמד ומונע מתן מעמד קבוע למי שהגישו בקשות בעבר ובקשתם אושרה. החוק המוצע הינו בלתי חוקתי באופן קיצוני, גזעני ומפלה בשוללו זכויות יסוד על בסיס לאום.
2. באם יעבור החוק, התוצאה תהיה הפרדה כפויה של אלפי אזרחים ואזרחיות ישראל מבני הזוג שלהם וקריעת אלפי ילדים אזרחי ישראל מהוריהם, תוך רמיסת זכויות היסוד החוקתיות לכבוד, לחיי משפחה ולשוויון, המוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם ומעוגנות באמנות הבינלאומיות שישראל הינה צד להן.
3. שר הפנים הודה אמש, במהלך דיון בוועדת הפנים של הכנסת, כי המדובר בחוק שתוצאותיו תהיינה טרגיות והיועצת המשפטית של ועדת הפנים הזהירה את חברי הוועדה, כי החוק אינו מידתי ולא יעמוד במבחן בג"ץ.
4. למצער, וועדת הפנים אישרה היום את העברת הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית מבלי שחברי הוועדה קיבלו תשובות ונתונים שהתבקשו מנציגי המשרדים הממשלתיים, מבלי שאפשרו ליועצת

המשפטית של ועדת הפנים להציג בפני חברי הוועדה חוות דעת משפטית מנומקת, מבלי שהתאפשר דיון של ממש בהסתייגויות חברי הוועדה ועל אף שהממשלה לא הציגה נתונים על פגיעה בזכויות ילדים, כנדרש בסעיף 3 לחוק לציון מידע בדבר השפעת חקיקה על זכויות הילד התשס"ב-2002, למרות ההשלכות החמורות ביותר של החוק המוצע על זכויות ילדים.

5. אנשי אקדמיה המתמחים במשפט חוקתי ונציגי ארגוני זכויות האדם בישראל הביעו את דעתם ולפיה המדובר בחוק בלתי חוקתי באופן קיצוני, הסותר את הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שולל זכויות חוקתיות, נוגד את ערכי היסוד של ישראל ומפר את הוראות המשפט הבינלאומי.

6. למרות חומרת הפגיעה בזכויות יסוד, הממשלה עושה הכל על מנת לקדם במהירות שיא את הצעת החוק, תוך מניעת קיום דיון ענייני ומושכל בהצעת החוק. יודגש, כי אין כל דחיפות בהעברת החוק שהרי המדובר באימוץ עיקרי החלטת הממשלה מס' 1813 מיום 12 במאי 2002, אשר נוהגת מזה שנה ורבע.

7. החוק המוצע קובע הסדר מיוחד לטיפול בבקשות למתן מעמד בישראל של אזרחי ישראל שנישאו לפלסטינים, אשר מפלה לרעה את אזרחי ישראל הנשואים לפלסטינים ואת ילדיהם שהינם אף הם אזרחי ישראל, לעומת כל שאר אזרחי ישראל הנשואים למי שאינם אזרחים. הלכה למעשה, אזרחי ישראל הנישואים לפלסטינים הינם אזרחי ישראל הערבים. אי לכך החוק המוצע מפלה באופן בוטה ביותר את האזרחים הערבים בישראל על בסיס לאום.

8. החוק המוצע מפר את המשפט הבינלאומי, האוסר על אפליה על בסיס לאום, אוסר במיוחד אפליה כזו בכל האמור בזכות לאזרחות ובכלל זה את הוראות סעיף 13(1) להכרזה הבינלאומית בדבר ביעורן של כל צורות האפליה הגזעית; סעיף 1 לאמנה הבינלאומית בדבר ביעורן של כל צורות האפליה הגזעית, משנת 1965; סעיף 9 ל- Convention on the Reduction of Statelessness, משנת 1961; ואת הוראות סעיף 3 לאמנה בדבר אזרחות של נשים נשואות, משנת 1957.

9. החוק המוצע, המורה באופן גורף על אי שדרוג המעמד אף באותם מקרים בהם הבקשות זכו לאישור עקרוני והמבקשים קיבלו מעמד זמני, יגרום להתארכות המצב הבלתי נסבל של קיום משפחה בהעדר מעמד יציב בישראל ותחייב את האזרחים הישראלים הממתינים מזה שנים ארוכות למתן מעמד בישראל לבן זוגם, לחיות בחשש מתמיד מאשר יוליד יום, ומאשר יצווה שר פנים זה או אחר.

10. החוק המוצע, המורה על מניעה גורפת של הגשת בקשות למתן מעמד בישראל יגרום לפירוק של משפחות, לקריעת אזרחים ישראלים מבני זוגם וילדים אזרחים ישראלים מהוריהם.

11. החוק המוצע מפר באופן קשה ביותר את זכות היסוד לחיי משפחה, את האיסור להתערב בה באופן שרירותי ואת החובה להגן עליה, המוכרים הן במשפט הישראלי והן במשפט הבינלאומי ובכלל זה בזכות הורים לגדל את ילדיהם, כמו גם בחשיבות המרכזית של התא המשפחתי. הוראות ספציפיות נקבעו בחוקים שונים, שנועדו להגן על הבטיה השונים של הזכות לחיי משפחה ובכלל זה בסעיף 7 לחוק האזרחות, אותו נועד החוק המוצע לבטל בכל האמור בפלסטינים. המשפט הבינלאומי ובכלל זה אמנות בינלאומיות רבות שישראל הינה צד להן, מכיר במפורש בזכות לחיי משפחה, אוסר על התערבות שרירותית בה ומטיל חובה על המדינה להגן עליה. החוק המוצע יפר את הוראות סעיפים 12 ו-16(3) להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם; סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, משנת 1966; סעיפים 17 ו-23(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, משנת 1966; והפתיח לאמנה בדבר זכויות הילד, משנת 1989. זכות היסוד לחיי משפחה במשפט הבינלאומי מטילה על המדינה חובה לאפשר לבני/ות זוג של אזרחים לקבל מעמד במדינה והגנה מיוחדת ניתנת לזכות הילד לחיות בחיק משפחתו ובמיוחד עם הוריו. החוק המוצע יפר את הוראות סעיפים 2, 3, 5, 7, 9, 10(1), 16 ו-18 לאמנה בדבר זכויות הילד, משנת 1989.

12. הצעת החוק אינה מידתית, באשר התכלית שלקידומה נועדה אינה ראויה, ובהיותה כוללת אמצעים הפוגעים בזכויות החוקתיות במידה אשר עולה על הנדרש.

13. יוזמי החוק המוצע מבקשים להצדיק את נחיצותו במספר מקרים בהם היו מעורבים מקבלי מעמד בישראל בעקבות איחוד משפחות ב"גלגולם" של פיגועים. אף אם העובדות נכונות, הרי שאין בכך כדי להצדיק את הפגיעה הגורפת בזכויות יסוד של ציבור שלם על לא עוול בכפו, שכן כלל יסודי הוא האיסור על פגיעה בזכויות יסוד על בסיס חשד קולקטיבי ועמום.

14. יתר על כן, כפי שעולה מהכתבה שפורסמה בעיתון "הארץ" ביום ינואר 2002 שר הפנים דאז, מר אלי ישי, הנחה את המחלקה המשפטית במשרדו לבדוק דרכים לשינוי חקיקה וזאת בשל "...צורך דחוף במציאת דרכים לצמצום מספר הלא יהודים המקבלים אזרחות ישראלית, ובכללם ערבים, אשר עלה באופן דרמטי בשנים האחרונות ו"מאיים על צביונה היהודי של מדינת ישראל". זוהי התכלית האמיתית של החוק המוצע והנימוק הביטחוני אינו אלא כסות שנועד להכשיר את החוק על ידי הטלת אימה.

15. החוק המוצע הינו בלתי מידתי אף בשל היותו בלתי סביר באופן קיצוני, שרירותי וגורף, בשוללו באופן מוחלט את שקול הדעת של שר הפנים בקבלת בקשות חדשות ובשדרוג בקשות תלויות ועומדות וזאת באופן אוטומטי בלא שנדרשת כל תשתית עובדתית בדבר קיום סכנה כלשהי מצד המבקש הספציפי ובלא שניתנת למבקשים כל זכות טיעון.

16. החוק המוצע יחול באופן רטרואקטיבי על בקשות שהוגשו קודם לחקיקתו תוך פגיעה חמורה באינטרס ההסתמכות של המבקשים.

על יסוד כל האמור לעיל אנו פונים אליכם, חברי הכנסת ה-16, ומבקשים כי תתנגדו להצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, בהיותה בלתי חוקתית באופן קיצוני.

בכבוד רב,

ארנה כהן, עו"ד